

BAĞIMSIZLIKLARI SONRASINDA ÇİN VE HİNDİSTAN’IN İKİLİ İLİŞKİLERİNİN GELİŞİMİ VE AVRASYA STRATEJİLERİ

Mehmetali KASIM*

ÖZET

Soğuk Savaş döneminde Çin ile Hindistan ikili ilişkilerinde ve ekonomik kalkınmasında idealist yaklaşımlar sergilemiş, güvenliğini ön planda koyarak beklediği iktisadi gelişmeleri gerçekleştirememiştir. Ancak, 20. yüzyılın son çeyreğinden başlayarak uyguladığı gerçekçi politikalar ve reformların etkisiyle Çin ve Hindistan ekonomik, siyasi açıdan hızla yükselmeye geçmiş ve önemli dünya güçleri olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, bu ülkeler ABD ve Avrupa başta olmak üzere diğer büyük güçlerden daha hızlı büyümeye devam etmektedir. Bu durum, Asya devlerinin mevcut dünya ekonomik ve siyasi sisteminin geleceğini nasıl etkileyeceği ve Batı merkezli dünya düzenine alternatif olarak 21. yüzyıldaki egemen güçler haline gelip gelmeyeceği konusunu gündeme getirmiştir. İlaveten, bu husus Çin ile Hindistan, ABD, Avrupa ve Rusya gibi dünya güçleri arasında Avrasya merkezli büyük güçler rekabetinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu çalışmada ilk olarak, Çin ve Hindistan’ın bağımsızlık sonrası siyasi ilişkileri ve onun gelişme süreçleri incelenmiştir. Sonra, bu her iki devletin reform öncesi ve sonrası ekonomik gelişmeleri değerlendirilmiştir. Son olarak, Çin ve Hindistan’ın siyasi ve ekonomik açıdan yükselmesinin ve izlediği stratejilerinin ABD, Rusya ve Avrupa gibi dünyanın önemli güçleriyle Avrasya merkezli rekabetleri ve çıkar ilişkileri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çin, Hindistan, uluslararası ilişkiler, dünya ekonomik sistemi, Avrasya rekabeti

DEVELOPMENTS OF BILATERAL RELATIONS BETWEEN CHINA AND INDIA AND THEIR EURASIAN STRATEGIES SINCE INDEPENDENCE

ABSTRACT

During the Cold War period, China and India pursued idealistic strategies in their bilateral relations and economic developments, security became priority and they failed to realize the expected economic developments. However, from the last quarter of the 20th century, with the effect of implementing realistic policies and reforms, China and India were able to achieve economic and political developments and emerged as significant world powers. In addition, these countries continue to grow faster than other major powers, especially USA and some European countries. This has brought up the question of how Asian giants will affect the future of the current world economic and political system and whether they will become the dominant forces in the 21st century as an alternative to the West-dominated world order. In addition, this has led to the emergence of Eurasian-centered great power rivalry between world powers such as China, India, the USA, Europe and Russia. In this study, firstly, the bilateral relations of China and India were examined. Then, the economic developments of both states pre- and post-reform period were evaluated. Finally, how the political and economic rise of China and India and their strategies triggered Eurasia-centered rivalries and interest relations between the world powers such as the USA, Russia and Europe has been discussed.

Key Words: China, India, international relations, world economic system, Eurasian competition

* Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrasya Araştırmaları Bölümü, kashgar16@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2697-4650>

GİRİŞ

Çin ve Hindistan bağımsızlıklarını elde ettikten sonra içe kapalı ekonomi politikaları izlemişlerdir. Devletin siyasi ve ekonomik bağımsızlığını garanti altına almak öncelik verilen devlet politikalarından biri olmuştur. Soğuk Savaş dönemindeki Amerika Birleşik Devleti (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetle Birliği (SSCB) önderliğindeki iki kutuplu dünya düzeninde kendi egemenliklerini ve çıkarlarını koruyabilmek için Bağlantısızlar Hareketi aracılığıyla yakın işbirliği içerisinde olmuşlardır. Ama bu işbirliği iki devlet arasındaki sınır çatışmalarını engelleyememiştir. Ekonomik açıdan her iki ülke reform öncesi planlamaya dayalı Sovyet modeli ekonomi politikası uygulamıştır. Ağır sanayiye öncülük vererek modernleşmeyi amaçlasalar da istediği sonucu elde edememişlerdir. Diğer başarılı dünya ekonomileriyle aralarındaki fark genişlemiştir.

20. yüzyılın son çeyreğinde Çin ve Hindistan ardı ardına ekonomik reform politikaları uygulamaya başlamışlardır. Reform etkisiyle bu ülkelerin ekonomilerinde hızlı gelişmeler yaşanmıştır. 2014 yılında Çin GSYH'sinin satın alma gücü ABD'yi geçerek dünyadaki önde gelen ekonomik güç, Hindistan ise ABD'yi takip ederek dünyadaki üçüncü büyük ekonomi konumuna yükselmiştir.

Çin ve Hindistan'ın zenginlik kazanmaları ve hızlı büyümeye devam etmeleri, bu ülkelerin siyasi, ticari, askeri vb. alanlardaki gücünün de artmasına büyük katkı sağlamıştır. Bu Asya devlerinin yükselmesi Soğuk Savaş sonrasındaki ABD önderliğindeki tek kutuplu dünya düzeni ve dünyadaki güç dengeleri üzerine derin etki yaratmıştır. Kendi komşuları başta olmak üzere Orta Asya ve Güneydoğu Asya'yı içine alan Avrasya bölgesinin tüm ülkeleri Çin ve Hindistan'ın geliştirdikleri Avrasya stratejileri ve yaklaşımlarından etkilenmiş durumdadır. Avrasya coğrafyasında etkinlik kazanmak için ABD, Çin, Hindistan ve Rusya gibi büyük güçler arasında rekabet ve karmaşık işbirliği arayışları yaşanmaktadır.

Bu çalışmada, işte böyle bir konjoktüre yol açan gelişmeleri daha detaylı ortaya koyabilmek için, ilk olarak Çin ve Hindistan'ın diplomatik münasebetlerini, Soğuk Savaş dönemi ve sonrası uluslararası ortamın bu ülkelerin ikili ilişkilerinin gelişmesini nasıl etkilediği değerlendirilmiştir. Sonra, Çin ile Hindistan'ın reform öncesi ve reform sonrası izlediği ekonomi politikaları ve onun ekonomik gelişmelerdeki etkileri, zenginlik kazanmanın bu ülkelerin dış dünyayla olan ticari, siyasi ve diplomatik ilişkilerindeki önemi incelenmiştir. Son olarak, Çin ve Hindistan'ın dış politikasında meydana gelen değişimler ve onların nedenleri, Avrasya bölgesine yönelik stratejileri, ABD ve Rusya gibi büyük güçler ile olan stratejik rekabetler ve işbirliklerine dayalı ilişkileri tartışılmıştır.

Soğuk Savaş Dönemi Çin ve Hindistan İlişkileri

Hindistan 1947 yılında Büyük Britanya'dan bağımsızlığını elde etmiştir. Çin'de ise 1949 yılında Çin Komünist Parti (ÇKP) yönetimi iç savaşı kazanarak Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) kurulmuştur. 1949 yılının Ekim ayında Hindistan Çin'in bağımsızlığını tanımış ve Çin'in bağımsızlığını tanıyan ilk komünist olmayan ülke olmuştur (Li, 2010: 6). Bağımsızlıktan sonra her iki ülke için kendi egemenliğini korumak yüzleşmesi gereken asıl sorunlardan biri olmuştur.

Hindistan bağımsızlığı elde ettikten sonra Büyük Britanya'dan miras aldığı demokratik sistemi devam ettirmiştir. Ama Batı etkisinin tehdidi ve tekrar kendi egemenliğini kaybetme korkusu mevcut olmuştur. Çünkü bağımsızlık sırasında Hindistan iç karışıklıklar nedeniyle parçalanmaya sürüklenmiştir. Büyük bir oranda toprak ve nüfusunu kaybetmiştir. Bu alanlarda Büyük Britanya desteğiyle modern Hindistan'la birlikte yeni bir ülke Pakistan (1971 yılında Pakistan kendi içinde parçalanarak yeni bir ülke Bangladeş ortaya çıkmıştır.) oluşturulmuştur. İngiliz yönetimi ise İkinci Dünya Savaşından sonra Hindistan'ın bağımsızlığını kabul etmek zorunda kalmışsa da bu ülkedeki kendi etkinliklerini sürdürmekten vazgeçmemiştir.

ÇKP Sovyet desteği ve yardımıyla iç savaşı kazanarak Çin yönetimini ele geçirmiştir. Ama Moskova kendini dünya sosyalizminin savunucusu ve lideri olarak gördüğü için yeni bağımsız olan Çin'e eşit düzey muamelesi yapmak düşüncesinde bulunmamıştır. Diğer bir sorun ise ABD önderliğindeki kapitalist ülkeler Birleşmiş Milletler 'de ÇKP'yi Çin'in kanuni vekili olarak tanımamış, aksine Tayvan hükümetini tanımıştır. Kapitalist Dünya komünizme beslediği düşmanca politikalar nedeniyle komünist Çin yönetimiyle ilişkilerini geliştirmeyi askıya almıştır.

ABD İkinci Dünya Savaşı sonrası liberalizmin koruyucusu olarak ortaya çıkmış ve Moskova'ya karşı kapitalist devletler ile ittifak ülkelerini korumayı kendi güvenlik politikasının bir kısmı olarak tanımıştır. 1950 yılında ABD Güney Kore'yi Kuzey Kore'nin işgalinden korumak için savaşa girmiştir ve savaş

sorumlusu Kuzey Kore olarak tanımlanmıştır (Kissenger, 1994: 475). Çin yönetimi ise ABD'nin sınırlarına yaklaşmasını kendi güvenliğine tehdit olarak algılamış ve komünist yöntemindeki komşusu Kuzey Kore'ye yardım ederek ülke güvenliğini garanti etmek için SSCB safında ABD önderliğindeki güçlere karşı savaşa katılmıştır. ABD ve Çin arasındaki ideolojik, askeri vb. alanlardaki düşmanca tavır 1971 yılında iki ülke ilişkilerinin normalleşmesine kadar devam etmiştir.

Hindistan bağımsız olduktan sonra toprak bütünlüğünün parçalanması tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Hindistan ile Pakistan arasındaki sınır sorunları çözülmemiş ve iki devlet arasındaki savaşlara da neden olmuştur. Çin ile sınır hatlarının tam anlamıyla çözülmemesi ise Hindistan'ın güvenlik sorunlarını daha da kötüleştirmiştir. Buna eş olarak ABD Pakistan'ı Sovyetler Birliğine karşı stratejik ortağı olarak kabul etmiş ve yakın askeri işbirliği içerisinde olmuştur. Çin ile Pakistan'ın ortak sınır problemleri olan Hindistan'a karşı bir araya gelmesi ise ülkenin güvenliğini olumsuz etkilemiştir.

Çin ve Hindistan bağımsızlık sonrası iki kutuplu dünya düzeninde kendi egemenliklerini korumak ve yabancı etkisinden kendilerini kurtarmak için alternatif dış politika arayışlarında bulunmuştur. Her iki ülke kendileri arasında sınır problemleri yaşamakla birlikte, mevcut dünya düzeni içerisinde egemenliklerini koruyabilmek için yakın işbirliği yapmaya ihtiyaç duymuştur. İki kutuplu dünya düzeninin liderleri olan ABD ve SSCB gibi her iki süper güç ile ittifak kurmamak ve kendi bağımsızlığını korumak, Çin ile Hindistan'ın dış politikalarının temelini oluşturmuştur. Bağlantısızlar Hareketi bu ülkelerin dış politikalarında önemli yere sahip olmuştur. 1955 yılında Bandung'da açılan Bağlantısızlar Hareketi toplantısında üye ülkelerin askeri zayıflığı, dayanışma ve Soğuk Savaş dönemindeki her iki süper güçle ittifak arayışında bulunmamak önemli konu olarak gündeme getirilmiştir (Abraham, 2008: 203).

Bağlantısızlar hareketi Çin, Hindistan, Mısır, Endonezya önderliğindeki yeniden bağımsızlıklarını elde etmiş ya da iki süper güç karşısında egemenliklerini koruma endişesi duyan devletlerin bir araya gelerek dünya politikasında üçüncü bir güç olarak ortaya çıkmasıyla oluşmuştur. Çin'in diplomasisinde önemli konuma sahip olan:

- 1) *Birbirlerinin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı duymak*
- 2) *Birbirine saldırmazlık*
- 3) *Birbirinin iç işlerine karışmamak*
- 4) *Birbiriyle eşit düzeyde menfaatlere dayalı ilişki kurmak*
- 5) *Barış içinde beraber yaşamak*

Şeklinde belirlenmiş olan beş prensip 1954 yılında Çin'in resmi uluslararası politikası olarak benimsenmiştir (Maliyani, 2013: 3). Bandung'da açılmış Bağlantısızlar Konferansı' da Çin'in bu dış politika prensipleri üye devletler tarafından benimsenmiştir. Üyeler iki kutuplu dünyada üçüncü dünya ülkelerinin dünya politikasındaki sesini yükseltmek ve kendi çıkarlarını koruyabilmek için sıkı işbirliği içerisinde olmayı amaçlamıştır.

Çin ve Hindistan dünyadaki en kalabalık nüfusa sahip ülkelerdir. Çin en büyük komünist ülke ve Hindistan ise dünyadaki en büyük demokratik ülkedir. Bu iki ülkenin Bağlantısızlar Hareketiyle bir araya gelmesi üçüncü dünya ülkelerini temsil eden hareketin etkinliğini ve önemini daha da artırmıştır. İdeolojik ayrışmalara bakmaksızın emperyalizme karşı direnmek ve üçüncü dünya ülkelerinin dünya çapındaki menfaatlerini gözetmek temel hedefleri olmuştur. Soğuk Savaş döneminde Bağlantısızlar Hareketi ülkelerin çıkarlarını en iyi derecede gözetmesine yardımcı olabileceği beklentisi üye ülkeleri bir araya getirmiştir. Bu iki kutuplu dünya düzeni hâkim olan dönemde üçüncü dünya ülkeleri için süper güçlere karşı bir dengeleyici unsur olarak görülmüştür. Özellikle ekonomik çıkarları için yararlı olduğu düşünüldüğünden yeni bağımsız ülkelerin kendi safında yer almasında çekici olmuştur (Abraham, 2008: 196).

Çin ve Hindistan'ın diplomatik ilişkileri Bağlantısızlar Hareketi aracılığıyla daha iyi bir yöne ilerlemiştir. Her iki devlet Bandung Bağlantısızlar konferansında ortaya atılmış barışçıl mevcut olmanın beş prensibini onaylamıştır. 1954 yılında Çin başkanı Zhou Enlai Hindistan'ı ziyaret etmiş, aynı yıl Hindistan Başkanı Nehru da Çin'i ziyaret etmiştir. Sonraki dönemlerde de ikili ziyaretler sık sık devam etmiştir. Çin başkanı 1957 ve 1960 yıllarında Hindistan'ı ziyaret etmiştir. Ama iki devlet arasında mevcut olan bazı toprakların paylaşımı konusundaki anlaşmazlıkların güçlenmesi ikili ilişkilerin normal gelişmesine müsaade etmemiştir. İki devlet arasındaki diplomatik ilişkiler sınır çatışmalarından dolayı 1960'larda bozulmuştur. 1962 yılında Çin Hindistan'la önceden yapılmış Macmahon sınır anlaşmasını reddetmiştir

(Das, 2013: 1). Bu da Çin ve Hindistan arasındaki savaşa neden olmuştur. 1962 yılının Ekim ayında Çin ordusu Ladakh bölgesindeki Chip Chap Vadisine saldırmış ve 48 saat içinde ele geçirmeyi başarmıştır. 24 Ekim 1962 yılında Çin başkanı sorunu barışçıl çözmeyi içeren “üç prensibi” (Sorunu barışçıl çözmek, her iki ülke askerlerini sınırdan yirmi kilometre içeriye çekmek, Hindistan yukarıdaki şartlara uyduğu an Çin’in Hindistan’ın doğusundaki ordularının çekilmesidir.) ortaya koymuş ve Hindistan’da bunu kabul etmiştir. Ama 15 Kasım 1962 yılında Çin Hindistan’ın doğu bölgesine saldırmıştır (Jetly, 1979: 186-7). Bundan dolayı sorunu barışçıl çözmeye yönelik çabalar boşa gitmiş ve savaş kaçınılmaz olmuştur. İki devlet arasındaki işbirliği ve komşuluk ilişkileri bozulmuştur. Fakat 1976 yılına geldiğinde elçiler statüsünde iki devlet ilişkileri tekrar başlatılmış ve 1980’lerde normalleşmiştir.

Soğuk Savaş Sonrası Çin ve Hindistan İkili İlişkileri

Sovyetlerin 1989 yıllarının başlarında parçalanması uluslararası politikada büyük değişimlere yol açmıştır. Bu iki kutuplu dünya düzeninin sonlanması ve Amerika liderliğindeki tek kutuplu dünya düzeninin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sovyetlerin dağılması Çin açısından büyük bir tehdidin ortadan kalkması anlamını taşımıştır. Ama Hindistan uluslararası arenada önemli bir destekçisini kaybetmiştir. Pakistan’la olan Keşmir sorununda, Hindistan Sovyetlerin Birleşmiş Milletler’deki diplomatik desteğinden mahrum kalmıştır. Bundan başka ABD’nin Güney Asya’daki nüfuzunu dengeleyici unsur ve önemli silah yardımcısını da kaybetmiştir.

Çin erken davranarak SSCB’nin dağılmasından önce, 1978 yılında ekonomik politikasında büyük değişiklikler yaparak reform uygulamaya başlamıştır. Dış ticaret ile dış yatırımlara izin vermeye ve teşvik etmeye yönelmiştir. Dış politikasında ise daha gerçekçi ideal olmayan yaklaşım sergilemiş ve ülkenin kalkınmasına odaklanmıştır. Hindistan, Sovyetlerin dağılması ve yüzleştiği ekonomik sıkıntılardan dolayı 1991 yılında reform yapmayı hayata geçirmiş ve dışa açılmaya başlamıştır. Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla ABD dünya genelinde rakipsiz kalmış ve tek başına dünyaya yön verme sürecine girmiştir. Bu durum 2008 yılındaki dünya ekonomik krizi dönemine kadar tüm dünya genelinde hissedilmiştir. ABD’nin tek kutuplu dünya hegemonyası 2001 terör saldırısından sonraki masraflı Afganistan, Irak savaşları ve 2008-2009 yıllarındaki ekonomik krizle zayıflamıştır (Macdonald ve Lemco, 2011: 135).

Savaş masrafları ABD kaynaklarını tüketmiş ve borcun yükselmesine neden olmuştur. ABD’nin tek taraflı kararlarla egemen devletlere savaş açması ülkenin dünya genelindeki itibarını zedelemiştir. 2008 yılındaki ekonomik kriz ABD başta olmak üzere gelişmiş batı ülkelerini derinden etkilemiştir. Bu ABD’yi politikalarında kendi problemlerini çözmeye öncelik vermeye sürüklemiştir. Çin ve Hindistan dünya ekonomik krizinden olumsuz etkilenmişse de yine hızla ekonomik büyümeyi sürdürebilmiştir. Dünya ekonomik ve siyasetindeki ağırlıklarını artırmaya ve hissettirmeye yönelik aktif yaklaşımlar sergilemeye başlamıştır.

Çin ve Hindistan kıtasal yapıya sahip dünyadaki en kalabalık ülkelerdir. Her iki devletin dış politikasında, birbirleriyle olan ilişkileri önemli konuma sahiptir. Uzun sınırları ve sınır sorunları mevcut olduğundan bunları yönetmek her iki devletin güvenliği ve ekonomik kalkınmalarını gerçekleştirebilmeleri için hayati önem taşımaktadır. Günümüzde, Aksay Chin bölgesi Çin tarafından yönetilmektedir. Ama Hindistan tarafından da kendi toprağı olarak iddia edilmektedir. 2013 yılında Çin ordusu Aksay Chin’e yakın Daulat Beg Oldi bölgesine girince Hindistan ordusuyla üç hafta doğrudan karşı karşıya geldikten sonra ikili anlaşmayla çözülmüştür (Sridharan, 2017: 8). Hindistan ordusuyla Çin ordusu 2018’de 16 Haziran’dan başlayarak 73 gün tekrar karşı karşıya gelmiştir ve bu 28 Ağustos’ta sonlanmış (theeconomicstimes, 2019).

Anlaşmazlıklar ve sorunlar olmasına rağmen Çin ve Hindistan kendi aralarındaki sorunları çözmede diplomasi yoluyla barışçıl yola öncelik vermiştir. Her iki ülke savaştan kaçınmış ve Soğuk Savaş sonrası silahlı çatışma yaşanmamıştır. 20. yüzyılın son çeyreğinde Çin ve Hindistan Batı ülkelerinin kalkınma modellerinden farklı ve kendine uygun gelişme modellerini geliştirmiştir. Her iki ülke bağımsızlıktan sonra takip ettikleri içe kapalı ve kendi kendine yetinmeyi amaçlayan ekonomi modellerini değiştirmiştir. Dış ticaret, yabancı yatırım ve piyasanın rolüne önem vermiştir. Ama hükümetin ekonomideki rolü yine önemli konuma sahip olarak devam etmiştir.

Çin ve Hindistan reformun etkisiyle sadece ekonomik açıdan değil demografik, diplomatik, sosyal ve politik açıdan büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Dünya genelindeki siyasi ve iktisadi etkinlikleri güçlenmiştir. Dünyadaki yeniden yükselmekte olan Endonezya, Meksika, Brezilya, Güney Afrika vb. ülkeler içinde Çin ve Hindistan’ın elde ettiği başarıları belirgin bir şekilde ön planda yer almaktadır. Çin

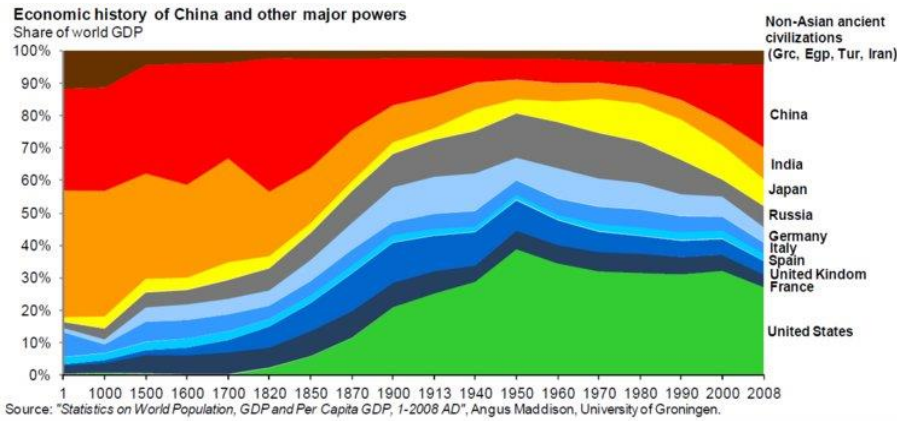
ve Hindistan reform sonrası ikili ticari ve ekonomik ilişkilerini güçlendirmekle beraber yine çeşitli uluslararası örgüt ve platformlarda da yakın işbirliği içerisinde olduklarıdır.

Her iki ülke Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika arasında kurulmuş BRICS grubunun üyesidir. Çin, BRICS aracılığıyla uluslararasıdaki ekonomik menfaatlerini daha da iyi değerlendirebilmek ve bölgedeki gelişmelere katkı sağlamayı hedeflemiştir. İki ülke birçok açıdan birbirinden farklı olmasına rağmen kendi ülkelerinin gelişmesini gerçekleştirebilmek ve bunun için elverişli ortam hazırlamak amaçları bakımından benzerlikler taşır. Kendi aralarındaki ayrışmalara rağmen ortak çıkarlarını korumak için işbirliği yapmayı ihmal etmemiştir.

Hindistan ve Çin arasındaki ikili ilişkilerde hem rekabet hem de işbirliği aynı anda mevcuttur. Her iki ülke eskiden kaybettiği büyük güç statüsünü tekrar elde etmeyi, bölgesinde ve hatta dünya genelinde etki sahibi olmayı amaçlamıştır. Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ve BRICS gibi platformlarla stratejik ortaklıklar yapmaktadır (Xing ve Zhi-jie, 2016: 288). Ama Çin'in "Yeni İpek Yolu" projesinde Hindistan kendi çıkarları açısından ayrışmıştır. Çin ve Hindistan dünyada hızla yükselmekte olan önemli güçlerden sayılmaktadır. Bu ülkeler birbirleri ile hem işbirliği hem de rekabetin oldukça iç içe geçmiş olduğu diplomatik ilişkiler içerisinde olduklarıdır.

Çin Ekonomisinin Gelişimi

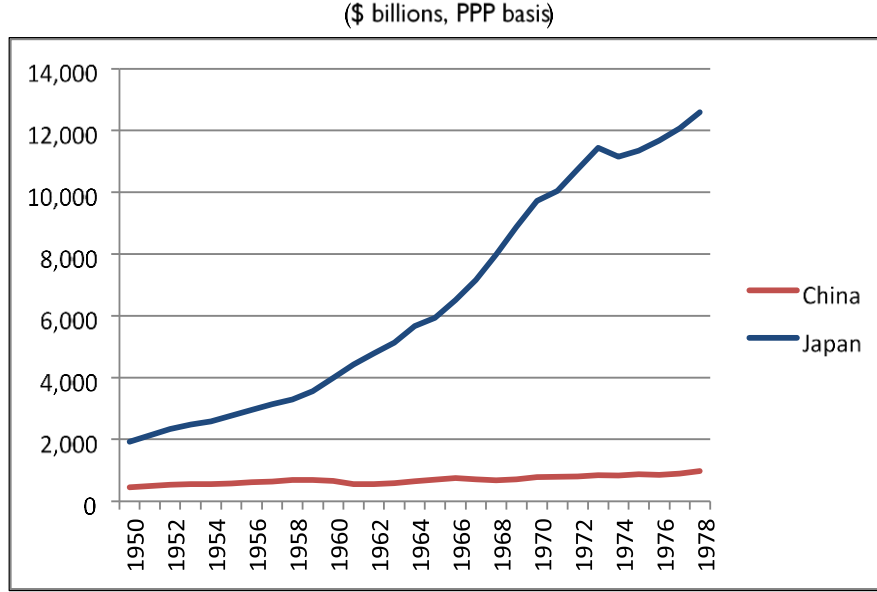
1978 yılından önce Çin içe kapalı, planlamaya dayalı sosyal ekonomik modeli uygulamıştır. Bağımsızlık sonrası Mao yönetiminde özel mülkiyet ortadan kaldırılmış, toprak, su, doğal kaynak, sanayi vb. tüm ekonomik koşullar kamulaştırılmıştır. Dış ticaret sınırlandırılmış ve ancak belli düzeyde bazı komünist ülkelerle hükümet ihtiyaç duyduğu ürünleri alışveriş yapmıştır. Sanayileşme politikasında ağır sanayiye öncülük vermiş ve Sovyetlerin sanayileşme politikasını kendilerine örnek almıştır.

Şekil 1. Çin Ekonomisinin Dünya Ekonomileriyle Karşılaştırılması

Kaynak: (Madison, 2007).

Çin uzun tarihi süreç içerisinde dünyada önde gelen ekonomi konumunu asırlardır korumuştur. Yakın dönemlerde Çin ekonomisi küçülmeye devam ederken Batı ve Japonya hızlı gelişmeler yaşayarak dünya ekonomisindeki ağırlığını artırmış ve konumunu pekiştirmiştir. Çin ekonomisi ile diğer başarılı dünya ekonomileri arasındaki fark 1950 ile 1978 yılları arasında artmıştır. Mao yönteminin hayata geçirdiği hızla modernleşme ve sanayileşme politikası Çin'i üçüncü dünya ülkesi statüsünden ve yoksul durumdan kurtaramamıştır.

Source: Angus Maddison, Historical Statistics of the World Economy: 12008 AD.

Şekil 2. Çin ve Japonya'nın Kişi Başı GSYH'sinin Karşılaştırılması: 1950-1978

İkinci Dünya Savaşından sonra Japonya, Tayvan, Güney Kore, Singapur ve Hong Kong gibi ülkelerde meydana gelen iktisadın kalıcı bir şekilde hızlı büyümesi bu ülkelerin durumunu kökten değiştirmiştir. Hâlbuki 1950'li yıllarında bu ülkeler ile Çin'in gelişmişlik durumu ve refah düzeyi birbirlerinden çok farklı değildir. Ama 1980'lere geldiğinde Çin ile bu ülkelerin ekonomik durumlarında büyük farklar ortaya çıkmıştır. Diğer ülkeler hızla gelişme kaydederek batının ulaştığı refah düzeyine kavuşmayı başarmıştır. 1979 yılında Çin'in GSYH'sinin dünya toplam GSYH'si içindeki payı %0,98'di. Kişi başına gelir düzeyi ise 175 dolar olup dünyadaki en yoksul bölgelerden biri olan Sahra Altı Afrika'nın kişi başı gelir düzeyinin üçten birine denk geliyordu (Yifu, 2013: 2). Çin ekonomisi bağımsızlığın ilk yıllarında olumlu gelişmeler kaydetmişken, 1958 ile 1976 yılları arasında uygulanan "Büyük Adımla İlerleme" ve "Kültür Devrimi" politikaları ekonominin gelişmenin önünde engel oluşturmuştur. 1958 ve 1962 yılları arasında Çin'in yaşam standart düzeyi %20,3 oranında gerilemiş, 1966 ile 1978 yıllarında %9,6 ise oranında düşmüştür (Morrison, 2018: 3).

Çin'in ekonomik durumunun kötüleşmesi ve başka ülkelerle olan zenginlik düzeyindeki farklar yönetimi çözüm üretmeye, acil reform yaparak ülke iktisadını iyileştirmeye ihtiyaç duyulmuştur. 1976 yılında Mao'nun ölümünden sonra "Kültür Devrimi" de sona ermiştir. Kötü ekonomik durumu düzeltmek ve ülkeyi geliştirmek amacıyla çok fikir ihtilafları olmasa da nasıl iktisadi politikalar izlenmesi gerektiği hakkında liderler arasında ayrışmalar ortaya çıkmıştır. Mao dönemindeki politikaların sonraki dönemlerde de izlenmesini savunanlara karşı reform ve dışa açılmayı savunanlar Çin'in geleceğini belirleme yetkisine sahip olmuştur. Bu da Mao döneminde izlenen politikaların sonlanması ve yeni bir dönemin başlangıcı anlamına gelmiştir.

1978 yılında Çin başkanı Deng Xiaoping, Mao dönemi ekonomi politikalarında değişiklikler yapmaya başlamıştır ve reformları uygulamaya sokmuştur. 1978 yılında Çin'in Dışişleri Bakanı Li Qiang Hong Kong'un tecrübelerinin Çin'in modernizasyona nasıl yardımcı olabileceğini öğrenmesi için bu ülkeye gönderilmiştir. Li Qiang, Hong Kong yolculuğunda Çin'in yabancı yatırım ve dış borcu kabul edeceğini ilk defa dile getirmiştir (Vogel, 2011: 416). Çin hükümeti Hong Kong'dan gelebilecek sermaye ve tecrübelerden yararlanarak özellikle güney sahil bölgelerini geliştirmeye yardımcı olmayı amaçlamıştır.

Deng yönetime geçtikten sonra Çin'in ekonomi politikasında büyük değişiklikler yapmaya, reform ve dışa açılma politikası uygulamaya başlamıştır. Mao dönemindeki ideolojik dış politikalardan vazgeçerek daha gerçekçi politikalar izlemiştir. Ekonomik kalkınmayı devlet politikasının merkezine oturtmuş, Amerika, Japonya ve Avrupa ülkeleri başta olmak üzere tüm dünya ülkeleriyle iyi iktisadi ilişkiler

geliştirmeye yönelmiştir. Böylece reformun başarılı uygulanabilmesi için olumlu uluslararası ortam elde etmeyi hedeflemiştir.

Reformun etkisiyle Çin ekonomisi hızla gelişme elde etmiştir. Reformun başarılı olmasının sebepleri ise ulusal ve uluslararası ortamda elde ettiği istikrar, güçlü liderlik, ülkenin mevcut durumunu değerlendirerek hayata geçirildiği gerçekçi ekonomik politikalar ve etkili biçimde çalışan uygulama mekanizmasıdır. Bunlardan başka her alanda kamu sektörlerine eş olarak özel sektörlerin inşa edilmesi, yüksek tasarruf oranı, sınırlı planlama, köylerdeki işsizliğin ortadan kaldırılması için küçük ve orta boyuttaki fabrikaların oluşturulması ve Çin göçmenlerinin etkisi de büyük olmuştur (Holz, 2006: 6).

Reform politikası hayata geçirildiği ilk yıllarda Çin ekonomisi büyük ölçüde içe kapanık, dış ticaretin GSYH'deki etkisi sınırlı (%9,7), gelişmişlik düzeyi düşük ve tarımsaldı. 1979-2011 yılları arasında:

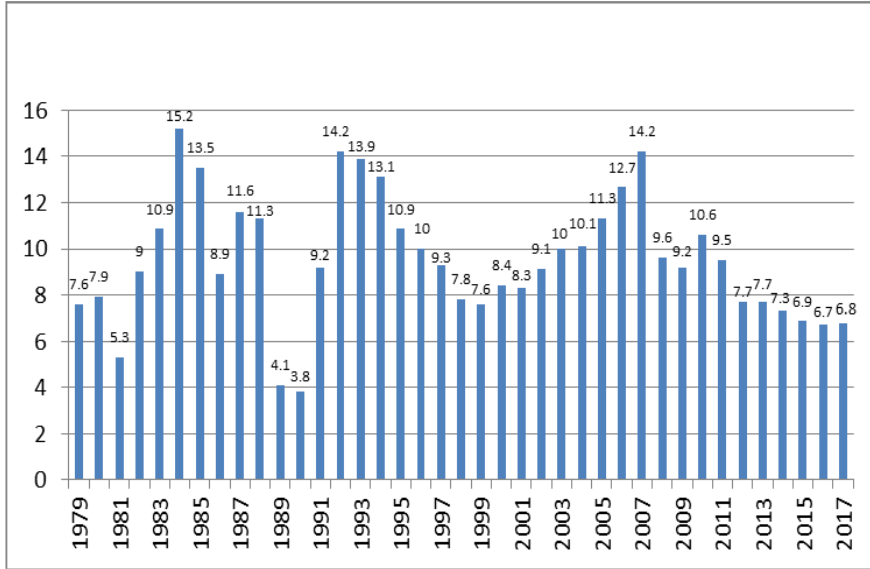
Çin'in dış ticareti yılda ortalama %16,3 oranla büyümüştür. Çin, 2011 yılında dünyadaki en büyük ihracat ülkesi olmuş, ithalatı dünya ithalatının %8,4'ünü oluşturmuştur. 2012 yılında ise Çin'in ticari boyutu Amerika'yı geçerek dünyadaki en büyük ticaret ülkesine dönüşmüştür.

Ekonominin büyümesi ve ticaretin genişlemesinin sebepleri reform sonrası Çin'in ekonomik yapısındaki büyük değişikliklerdir. 1979 yılı reform ve dışa açılma politikası uygulanmaya başlandığı ilk yıllarda Çin ekonomisi hala tarımsaldı. Nüfusun %81'i köylerde yaşıyordu ve tarım ürünleri ülke GSYH'nin %31,3'ünü oluşturuyordu. 2011 yılına geldiğinde bu oranda hızlı değişiklik olarak köy nüfusu %48,7'ye ve tarımsal ürünlerin ülkenin GSYH'deki oranı %10,1'e düşmüştür. Benzer değişiklik dış ticarete de yaşanmıştır. 1980 yılında tarımsal ürünlerin Çin ihracatındaki payı %50,3'ü oluşturmuş ve şimdi ise sanayi ürünler ihracatın %95'ine ulaşmıştır (Yifu, 2013: 2).

Reform politikası hayata geçirildikten sonra Çin hükümeti özel ihracat bölgelerini oluşturma kararı almıştır. Bu, daha sonra özel ekonomik bölgeler olarak adlandırılmıştır. Güney doğu sahil bölgelerinden Shenzhen, Shantou ve Xiamen özel ekonomik bölgeler için aday olarak seçilmiştir. 1984 yılında özel ekonomik bölgeler sahil bölgeleri ve Yangtze Nehri sahillerindeki 14 şehre genişletilmiştir (Fang, Garnaut ve Song, 2018: 6). Özel ekonomik bölgeler Çin'in dışa açılma ve reform politikasının daha belirgin şekilde ifade edildiğidir. Bu bölgeler ülkenin dış ticaret yapması ve yabancı yatırım çekmede önemli konuma sahip olmuştur. Devlet vergi politikası, ulaşım ve sermaye erişimi gibi vasıtalarla bu bölgelerin gelişmesine öncelik tanıdığı ve avantaj sağlamıştır.

Çin sahip olduğu kalabalık nüfusundan verimli biçimde yararlanmak için sermayenin eksik ve insan kalitesinin düşük olduğu gerçeğine göre reformun ilk yıllarında emek yoğunluktaki sanayi sektörlerinin gelişmesini teşvik etmiştir. Eğitim, sağlık kuruluşlarına fazladan ilgi göstererek insan kalitesinin ve üretiminin verimliliğini artmasına yardımcı olmak istemiştir. Hem sahil bölgelerine hem de denizden uzak karasal iç bölgelerden oluşan geniş coğrafik alanlara sahip olduğundan kara ve su yollarından oluşan ulaşım ağlarının geliştirilmesine özen göstermiştir. Nehirlerden oluşan doğal su yolları ve onların suni kanal ile denizlere bağlanması gerçekleştirilmiştir. Böylece ürün ve insanların taşınmasında kolaylık sağlanarak bölgeler arası ticaretin ve ekonominin gelişmesine olumlu etki sağlanmıştır.

Demiryolları, kara yolları ve hava limanlarından oluşan trafik ağlarının geliştirilmesi geniş kara iç bölgelerdeki ekonomik faaliyetlerin canlanmasında olumlu faktör olmuştur. Trafik yollarının geliştirilmesi kuzey ve batı bölgelerindeki bol enerji kaynaklarının doğu bölgelerine taşınması için imkân sağlamıştır. Doğu sahil bölgelerindeki kalabalık nüfus ve sanayiler için ihtiyaç duyulan enerji ve hammadde erişimi böylece garanti altına alınmıştır. Aynı zamanda hammadde ve enerji kaynakları ucuz pazarlandığı için, Çin ürünlerinin uluslararası rekabet gücünün artmasına katkı sağlamıştır.

Şekil 3. Çin GSYH'sinin Büyüme Oranı 1979-2017

Kaynak: (Morrison,2018:6).

Çin ekonomisi, ekonomik reform etkisiyle 1979 yılından 2017 yılına kadar ortalama %10 civarında büyümüştür. Çok sayıda işletmeleri merkezi hükümetin doğrudan kontrol etmesi, yerli ve bölgesel yönetimlere devredilmiştir. Her bölge ve şehir ekonomik alanlarda kendini geliştirmede belli düzeyde yetkiye sahip olmuştur. Bunlar arasında rekabet mekanizması geliştirilerek ekonominin büyümesinde büyük bir yarışa girilmiştir. Özel sektörlerin gelişimine, yeni alanların ve fabrikaların açılmasına teşvik edilerek üretimin artırılmasına katkı sağlanmıştır. Kamu ve özel sektörlerin ihracat yapmasına ve modern teknolojileri ithal etmesine çeşitli hükümet desteği ve teşviki sağlanmıştır. Dış ticarete olan hükümet kısıtlamaları ortadan kaldırılarak yabancı yatırımın ülkeye gelmesine kolaylık sağlanmıştır. Yatırımda ağırlıklı olarak sanayi ve üretim sektörüne öncelik tanınmıştır.

Reform ve dışa açılma politikasının etkisiyle Çin ekonomisinin gelişmesi hızlanmış, üretimin verimliliği artmış, dış ticaret ve yabancı yatırım önem kazanmıştır. Çin ekonomisi reformun ilk dönemlerindeki tarımsal ve düşük teknolojilerin ağırlıkta olduğu, enerjiye dayalı ekonomik yapıdan adım adım geçiş yapmayı başarmıştır. Yakın dönemlerde, Çin hükümeti ekonominin “hızlı” büyüme modelinden “akıllı” büyüme modeline yönelmiştir. Bunda, enerjiye ve düşük teknolojik sanayilerden yüksek teknolojik sanayilere, yenilenebilir enerjilere dayalı ve hizmet sektörünün önem kazandığı ekonomik modele geçiş yapmaktadır (Morrison, 2018: 8).

Çin ekonomisi GSYH'nin satın alma gücüyle 2014 yılında Amerika'yı geçerek dünyadaki en büyük ekonomi ve GSYH'si döviz kuru üzerinden, dünyadaki ikinci büyük ekonomi durumuna yükselmiştir. 2012 yılında kişi başına düşen ortalama gelir ise 6000 doları geçmiştir (Yifu, 2013: 2). Günümüzde kişi başına düşen ortalama gelir daha da yükselerek 10 bin dolara ulaşmıştır. Ekonominin kalıcı bir biçimde büyümeye devam etmesi Çin'in zenginleşmesine ve refah düzeyinin yükselmesine ortam hazırlamıştır. Zenginlik, ülkenin uluslararası siyasi, ekonomik ve güvenlik alanlarındaki etkisini arttırmıştır.

Hindistan Ekonomisinin Gelişimi

Hindistan, Güney Asya'daki en kalabalık nüfusa, en geniş coğrafi alana, en büyük ordu ve en önemli ekonomik güce sahiptir. Aynı zamanda, dünyadaki en hızla gelişmekte olan ülkelerin başında ve gelecekte dünya düzenine yön verebilecek potansiyel güce sahip aday ülkeler içinde yer almaktadır. Ülke, bağımsızlıktan sonra Sovyetlerden örnek alarak planlı ekonomik modeli uygulamıştır. Çin ile olan farkı ise, Çin'de özel mülkiyet ortadan kaldırılırken Hindistan'da özel mülkiyetin mevcut olmasına izin verilmiştir. Ama önemli sektörler kamu tekelinde olduğundan, özel işletmelerin bu alanlara girebilmesi ve gelişimi zor olmuştur.

Ağır sanayi önceliğindeki ve hükümet planlamasına dayalı kalkınma modeli Hindistan'ın ekonomik politikası olarak belirlenmiştir. Hükümetin ekonomik faaliyetlere karışması iktisadın gelişmesini olumsuz etkilemiştir. Kimin ne üreteceği ne kadar üretilmesi gerektiği, fiyatların belirlenmesi ve hangi piyasada pazarlanmasına kadar söz sahibi yönetimdir. Bu kamu ve özel işletmeler arasındaki üretim ile karı yükseltme isteğini önemli derecede kısıtlamıştır. Dış ticaret ve yabancı yatırım da teşvik edilmediğinden dünya genelinde ortaya çıkan bilgi ve teknoloji yeniliklerinden faydalanma fırsatı sınırlı olmuştur. Bunlar ülkenin gelişmesine, verimliliğin artmasına yeterince katkı sağlayamamıştır. Ekonominin büyüme oranı düşük olmuştur. 1950 ile 1980 yılları arasında ekonomi ortalama %1,3 civarında büyümüştür (Thakur, 2007: 1).

1980 yıllarında Hindistan hükümeti belirli düzeyde serbest ekonomik politikalar izlemiştir. Özel işletmeler ve ticarete eskisinden daha fazla gelişme imkânı sağlanmıştır. Bunların etkisiyle Hindistan ekonomisinde bu dönemde canlanma ortaya çıkmış, ekonominin büyümesi hızlanmıştır. Ekonominin büyümesi dış borç ve ithalata dayalı olduğundan ülkenin ekonomik durumu sağlıklı değildir. Borcun vaat süresinin bitmesi ve ithal edebilmek için döviz kuruna ihtiyaç duyulmuştur. Üstelik senelerce ithalatın ihracattan fazla olması ülkenin döviz rezervlerini tüketmiştir. Ülke ekonomisinin döviz girişinden ziyade dövizin dışa akışına yönelik ayarlanması dış borç ve diğer döviz kaynaklarının bulunması zor olduğu anda sıkıntılı duruma sürüklenebilecektir.

1990'lı yılların başında Hindistan ekonomisi sıkıntılı durumlarla karşılaşmıştır. Rupi büyük değer kaybetmiş ve döviz iki haftalık ithalatı bile karşılayabilmekten yetersiz kalmıştır (Anand, 2014: 19). Ülkenin dış borcu 1984 yılında 35 milyar dolardan, 1990 yılında 69 milyar dolara yükselmiştir. Aynı dönemde kısa ve orta vadeli borç 3 milyar dolardan 13 milyar dolara yükselmiştir. Kısa vadeli dış borç 6 milyar dolara, borç ödeme ile döviz elde etme oranı %30 civarına yükselmiştir (Cerra ve Chaman Saxena, 2000: 4).

Hindistan ekonomisi gitgide dış sermayeye bağımlı bir hale gelmiştir. Yabancı yardım ya da yabancı yatırım gibi dış sermaye girişi olmadığında ülke dış ticaret açığını bile karşılayamaz duruma gelmiştir. Yüzleştiği ekonomik sıkıntılar yönetimi çözüm üretmeye zorlamıştır. 1991 yılında Rao Hindistan yönetimini ele geçirdikten sonra, ülke genelinde kökten ekonomik reform politikasını hayata geçirmiştir. Özelleştirme, serbestleştirme ve küreselleşme reformun merkezinde yer almıştır. Reformla hükümetin ekonomiye karışması asgari düzeye indirilmiştir. Fiyatların devlet tarafından değil piyasa tarafından belirlenmesine, yabancı yatırıma, dış ticarete ve insanların dış dünyayla irtibatına kolaylık sağlamak için politikalar üretmek uygulamaya geçirmiştir. Böylece işletmeciler ve yatırımcıların yönetime olan güvenini artırmıştır.

Reform yapmayı sürdürebilmek ve yatırımcıların Hindistan ekonomisinin geleceğine olan güvenini artırmak için hükümet çeşitli ekonomik stratejiler geliştirmiştir:

- 1) *Paranın değerini düşürmek, Hindistan Rupisinin diğer önemli döviz kurlarına karşı değerini %18-19 civarında indirmiştir.*
- 2) *Küreselleşme, özelleştirme ve serbestleştirme politikasının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için çoğu kamu sektörleri özelleştirilmiştir.*
- 3) *İthalatı serbestleştirme politikasıyla, birçok ürünlerde ithalat kısıtlanması ortadan kaldırılmıştır. 1996 yılında 20 çeşit ürün ve 1997 yılında ise 42 çeşit ürünün ithalatı serbestleştirilmiştir.*
- 4) *Vergi oranı düşürülmüş, reformdan sonra 35 çeşit ithalat ürününün vergi oranı %255'den %150'ye indirilmiştir. Daha sonra bu oran %85'e indirilmiştir. Dünya Ticaret Örgütü'nün(WTO) vergi prensiplerinin sınırlarına göre işlenmiş ürünlere %40 vergi uygulamış, yarı işlenmiş ekipman, makineler vb. ürünler %25 vergilendirilmiştir. 2002-03 yılında gümrük vergisi %35'ten %30'a indirilmiştir.*
- 5) *Yabancı sermaye girişine oldukça kolaylık sağlanmıştır. Hükümetin öncülük verdiği sektörlerde yabancı sermaye girişimi kolaylaştırılmış, hatta %51 oranına ulaşan yatırımın hükümet onayından geçirilmesine gerek kalmamıştır (Kumar, 2014: 50).*

Hindistan reform yapmayı Çin'den 13 sene sonra hayata geçirmiştir. Politik yapısı Çin'den farklı olduğundan Hindistan'da yapılan ekonomik reformun uygulanması Çin'de olduğu gibi etkili ve hızlı olmamıştır. Bu durumun bir nedeni, Hindistan yönetiminin çok partili ve federal bölgeler temelinde işleridir. Bu yüzden kararların alınması ve uygulanmasında çeşitli düzeylerde onay gereklidir. Bir

diğer nedeni ise birbirinden farklı yapılara sahip eyalet (federe) hükümetlerinin merkezi (federal) hükümetten bağımsız hareket edebilmesi sonucunda, reform uygulamalarında farklılıkların ortaya çıkabilmesidir.

Reformun ilk dönemlerinde Hindistan, yabancı yatırım çekebilmede Çin kadar başarılı olamamıştır. 1998 yılında Hindistan'ın kabul ettiği kişi başı yabancı yatırım 14 dolar olup, bu aynı yıl Çin için 183 dolar olmuştur. Aynı dönemde Çin'in tasarruf oranı %40 olup, bu Hindistan'ın tasarrufunun hemen hemen iki katıdır (Desai, 2003: 13). Yabancı yatırımın kaynağı ise, Çin'de yatırımcıların çoğu yurt dışında yaşayan Çinlilerden oluşurken, Hindistan'a yatırılan sermayenin çoğunu yabancılar oluşturmuştur.

Tablo 1. Hindistan ile Çin Ekonomisinin Dünya Ekonomisindeki Payı(GSYH'nin Satın Alma Gücü Üzerinden)

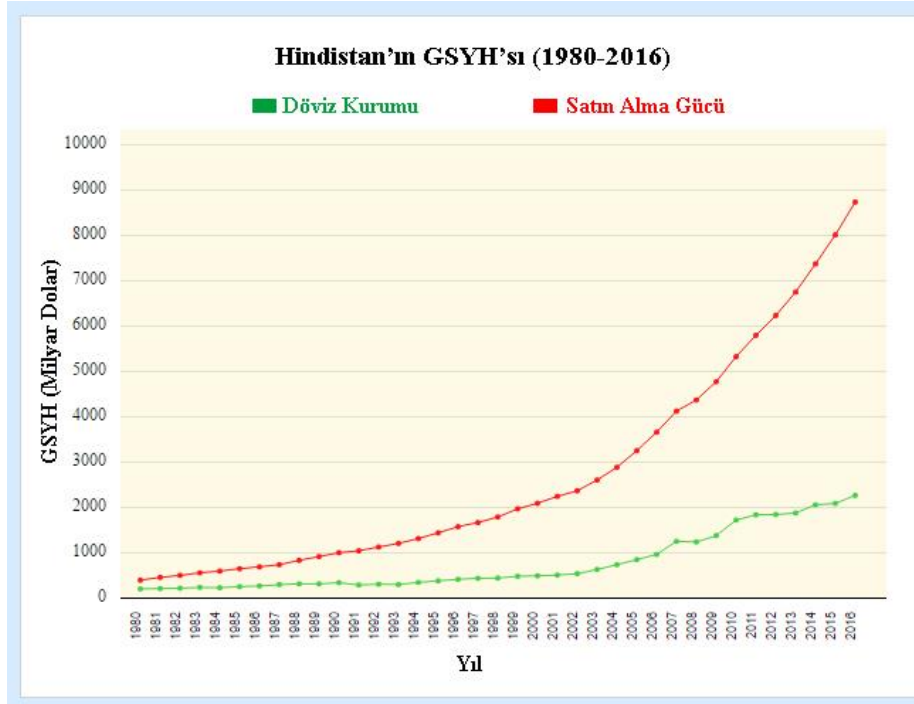
Ülke	1950	1973	2001
Hindistan	4,2	3,1	5,4
Çin	4,5	4,6	12,3

Kaynak: Madison, 2007:261.

Hindistan ekonomisi reform öncesinde beklenen gelişmeleri elde edememiştir. Ekonominin büyüme oranı dünya ekonomisinin büyüme oranından düşük olduğundan, ülkenin dünya ekonomisindeki pay oranı gerilemiştir. Fakat son dönemlerde, reform politikalarının etkisiyle ekonominin büyüme oranı hızlanmış ve dünya ekonomisinin büyüme oranından fazla olmuştur. Ekonomi, reform sonrası kalıcı bir biçimde hızlı büyümeye devam ettiğinden Hindistan'ın dünya ekonomisindeki etkinliği de artmıştır. Günümüzde Hindistan ekonomisinin büyüme oranı, Çin'in ekonomik büyüme oranından hızlı olsa da, Hindistan ekonomisi Çin ekonomisi gibi iki haneli büyüme oranını yakalamamıştır. Bu da Çin'in ekonomik etkinliğinin daha ileri düzeyde olduğunun nedenidir.

Reform sonrası Hindistan ekonomisi belirgin düzeyde gelişmeler yaşamıştır. Ama rekabetçi piyasa mekanizması oluşturmada bazı yetersizlikler mevcuttur. Hükümet iş gücü piyasasında yeterince ıslahat yapamamış ve emekçiler hukuku katı olmuştur. Birçok sektörde hükümet kendi işletmelerinin korunması amacıyla uluslararası işletmelerin bu alanlarda yerli işletmelerle serbest rekabet yapmasını kısıtlamıştır (Ezell ve Atkinson, 2014: 77). Bunlar Hindistan firmalarının rekabet gücünün gelişmesine ve emek gücünün verimliliğinin artmasına olumsuz bir etki oluşturmuştur.

Kademeli ve kurumsal reform politikası Hindistan ile Çin'in her ikisinde de izlenmiştir. Fakat Hindistan reformunun Çin'den geç hayata geçirilmesi ve kurumsal yapıdaki zorluklar nedeniyle dünya ekonomisine entegre olabilmesi Çin'e göre düşük olmuştur(Marelli ve Signorelli,2011:132). 1991-1999 yılları arasında Hindistan ekonomisi %5,8 oranında büyümüştür. Aynı dönemde Çin ekonomisi %10,4, Endonezya %4,3 ve Brezilya ekonomisi %2,5 oranında büyümüştür (Acharya, Ahluwalia, Krishna ve Patnaik, 2003: 2). Gelişmekte olan dünya ekonomileri içinde, Hindistan'ın performansı Çin'in gerisinde ve diğer ekonomilerden hızlı olmuştur.

Şekil 4. Hindistan GSYH'nin Büyümesi: 1980-2016

Kaynak: statisticstimes.net, Erişim: Ocak, 2019.

Hindistan'ın ekonomik büyümesi reform etkisiyle hızlanmıştır. 2014 yılında GSYH'nin satın alma gücü 8 trilyon doları geçerek Çin ve Amerika'dan sonra dünyada üçüncü büyük ekonomi konumuna yükselmiştir. Günümüzde Çin ekonomisinin büyüme hızı yavaşlarken, Hindistan ekonomisi hızla büyümeye devam ederek dünyadaki önemli dünya ekonomisinden biri olmuştur.

Çin ve Hindistan'ın Avrasya Stratejileri

Avrasya denildiğinde Avrupa ve Asya kıtası birlikte düşünülmektedir. Bu dünyadaki en büyük kıta olmakla beraber dünya nüfusunun yaklaşık dörtte üçünü, dünyadaki bilinen yeraltı kaynakların %75, dünya GSYH'sinin %60'ını barındırmaktadır. ABD'den başka tüm dünya nükleer ülkeleri bu kıtadadır. Bir güç Avrasya'ya hegemon olduğunda otomatik olarak dünyadaki en gelişmiş üç ekonomik bölgenin ikisini kontrol edebilecektir (Brzezinski, 1997: 31). Avrasya özel coğrafik konuma sahip olup dünyadaki en önemli ticaret yolları ve stratejik alanları barındırmaktadır. Bu yüzden yeniden yükselmekte olan Avrasya'daki en kalabalık nüfuslara, dünyada önde gelen ekonomik, askeri ve siyasi etkiye sahip Çin ve Hindistan için de bu bölge kritik bir stratejik konuma sahiptir.

Çin ve Hindistan'ın Merkezi Avrasya Politikası

Merkezi Avrasya doğuda Moğolistan ve Doğu Türkistan'ı, güneyde Tibet ve Afganistan'ı, batıda hazar bölgesi olmak üzere Orta Asya'daki bağımsız beş Türk Cumhuriyeti ve Tacikistan'ı içine alan geniş ve zengin coğrafyadır. Bol doğal kaynakları, geniş toprakları ve stratejik konumuyla Merkezi Avrasya süper güçlerin ve bölgedeki yükselen güçlerin öncelik verdiği ilgi alanlarındandır. Böyle olmasının nedeni Merkezi Avrasya, geniş topraklara ve bol maden yataklarına sahip olmasına rağmen nüfus bakımından ve ekonomik gelişmişlik açısından yoksuldu. Bölge dış güçlerin etkisini önleyebilecek iş birliğinden ve lider güçten mahrumdur. Bu sebepten bölge, güçlü komşuları başta olmak üzere çoğu dünya güçlerinin kendi etkinliğini pekiştirmek istediği ve zenginliklerinden istifade etmek istediği rekabet sahnesine dönüşmüştür.

Sovyetlerin dağılmasından sonra Avrasya kıtasının merkezinde yer alan Kazakistan, Tacikistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan ve Azerbaycan gibi eski Sovyet Cumhuriyetleri Doğu Avrupa'daki cumhuriyetlerle beraber bağımsızlığına kavuşmuştur. İki kutuplu dünya düzeninin yerine ABD önderliğindeki tek kutuplu dünya düzeni ortaya çıkmıştır. Ama Sovyetlerin dağılmasından sonra Avrasya'nın merkezindeki Orta Asya'da en etkili güç ABD değil Rusya'ydı. Bunun nedeni ise Orta

Asya'nın denizden uzak olması, İran ve Afganistan gibi ABD'yle sıcak ilişkileri olmayan ülkelerle çevrili olmasıdır. Diğer bir neden ise ABD'nin denizdeki üstünlüğü ve avantajının iç kara bölgelerde o kadar etkili olmamasıdır. Bu bölgelerin dünyanın çeşitli bölgelerine bağlanan ulaşım ağlarının gelişmemesi, siyasi, iktisadi, askeri ve diplomatik alandaki zayıflığı dış dünyayla çok yönlü ilişkilerinin gelişmesine engel oluşturmuştur.

Rusya ortak geçmişi, kültürel etkisi, güçlü askeri ve diplomatik güce sahip olarak Orta Asya'da varlığını sürdürmeye çalışmıştır. Ama Rusya'nın Orta Asya'daki uzun vadeli menfaatleri yeni tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Reform etkisiyle Çin'in ekonomik ve güvenlik açısından hızla gelişmesi onun siyasi ve diplomatik etkisinin de güçlenmesine yardımcı olmuştur. Çin, ticari ve ekonomik etkisini artırarak Rusya'nın bölgedeki etkinliğinin yerine geçmeye başlamıştır. Bu da Rusya'yı endişelendiren olayların başında gelmektedir. Rusya Hindistan'ın ŞİÖ'ye katılmasına güçlü destek vererek Çin'in Orta Asya'daki ekonomik hegemonyasını dengelemek istemiştir (Raghavan, 2018). Böylece Merkezi Avrasya'nın doğusunda ve güneyinde (Doğu Türkistan, Güney Moğolistan ve Tibet) kendi etkisini çoktan pekiştirmiş olan Çin'in diğer Merkezi Avrasya bölgelerinde de kendi etkinliklerini genişletme çabasına karşı bir denge politikası izlemeye çalışmıştır.

Çin, Orta Asya ülkeleriyle Sovyetlerin parçalanmasından sonra ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır. ŞİÖ Çin ile Orta Asya ülkeleri ve Rusya arasındaki ilişkilerin gelişmesinde önemli rol üstlenmiştir. Bu ülkelerle olan ilişkiler sadece ekonomik ve ticari değil, aynı anda güvenlik ve stratejik olarak çeşitlilikler göstermiştir. Çin'in hızla yükselmesi ve enerji ihtiyacının gittikçe artmasıyla Orta Asya'nın konumu Çin açısından daha da önem kazanmıştır.

Ekonominin kalıcı olarak büyümesine olumlu ortam yaratmak ve Çin'in bölgedeki etkinliğini pekiştirmek için yakın dönemlerde yönetim bazı politikalar ve stratejiler geliştirerek hayata geçirmiştir. Yeni İpek Yolu projesi günümüzde Çin tarafından ortaya atılmış ve uygulanmakta olan dünyadaki en büyük projelerden sayılır. Bu Çin'in ekonomik gelişmesine, artı sanayi ürünlerin pazarlanmasına, kamusal firmaların genişlemesine ve Çin parasının küreselleşmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Bundan başka enerji güvenliğine, bölgedeki etkisini güçlendirmek ve ABD'nin Asya'daki mevcudiyetine karşı koymayı da hedeflemiştir (Rolland, 2017: 94).

Hindistan eski dönemlerde bile Orta Asya'yla yakın kültürel ve ticari işbirliği içerisinde olmuştur. Yakın dönemlerde bu bölgeyle olan ilişkilerinin geliştirilmesi ise ülkenin gelişmesi için önemli olan enerjiyle güvenlik ön planda yer almıştır. Bundan başka bölgenin jeopolitik konumu, Pakistan, Çin, ABD ve başka güçlerle olan ilişkileri de düşünülmüştür (Maurya, 2015: 14579). Hazar denizi sahilinden Orta Asya'daki yeni bağımsız olan cumhuriyetler, Afganistan ve Moğolistan'a kadar uzanan bu bölge gittikçe büyük güçlerin ilgisini çekmektedir. ABD ve Rusya birbirlerini stratejik rakip olarak görmüşse de her iki ülke Avrasya denge politikalarında Hindistan'la işbirliği yapmaya sıcak bakmaktadır. ABD Hindistan'ın Afganistan'da daha etkili olmasını istemekte, Rusya ise Orta Asya ve Moğolistan'da Hindistan'ın daha aktif rol üstlenmesine teşvik etmektedir.

2012 yılında Yeni Delhi "Orta Asya'ya Bağlanmak" politikasını geliştirmiştir. Bu Hindistan'ın Orta Asya ülkeleriyle güçlü siyasi, stratejik ve güvenlik ilişkilerini geliştirmeye kararlı olduğunu göstergesi olmuştur (Campbell, 2013: 2). Bu eylemler sanki dış politikanın düşünceler, çıkarlar ve kurumların etkileşimiyle günümüzün, geleceğin ve geçmişlerin yeniden yaratılmasına bağlı olarak ortaya çıkabileceğine işaret etmektedir (Kavalski, 2018: 3). Hindistan'ın Merkezi Avrasya'ya yaklaşımı da tarihi ve kültürel bağlarını tekrar hayata geçirerek günümüzdeki çıkar ilişkileri üzerine kurulmuştur. Ülke ekonomisinin hızla gelişmesi enerjiye olan ihtiyacı da artırmıştır. Hazar denizi sahilinden Orta Asya'daki yeni bağımsız olan cumhuriyetler, Afganistan ve Moğolistan'a kadar uzanan bu bölge gittikçe büyük güçlerin ilgisini çekmektedir. Bol enerji kaynaklarına sahip olan bu bölge Hindistan'ın enerji erişimini çeşitlendirerek enerji güvenliğini garanti edebilmesine yardımcı olabilir. Pakistan'ın Hindistan'a sıcak bakmaması ve Çin'le yakın işbirliği içerisinde olması ülkenin Orta Asya'yla doğrudan coğrafik bağları geliştirmesinde zorluklar yaratmaktadır. Bu sebeple Hindistan, Afganistan'la olan ilişkilerini güçlendirerek, İran'la işbirliği yapıp alternatif yol bulmaya çalışmıştır.

Güney ve Güneydoğu Asya'da Çin ile Hindistan Rekabeti

Güney Asya ve Güneydoğu Asya dünyadaki en büyük okyanuslar olan Pasifik ile Hint okyanuslarını birbirlerine bağlamaktadır. Filipin ve Vietnam'dan Pakistan'a kadar uzanan bu bölgeler Singapur gibi gelişmiş, Endonezya ve Hindistan gibi hızlı gelişmekte olan dinamik ekonomilere sahiptir. Dünya

ticaretinin önemli bir kısmı buralardan geçmektedir. Orta Doğu'daki zengin petrolerinin ve başka enerji kaynaklarının büyük bir kısmı Güney Kore, Japonya, Çin, Tayvan, Hindistan ve Pakistan gibi enerji ihtiyacı olan bu bölgelerdeki ekonomilere taşınmaktadır. Bununla birlikte Basra Körfezi, Malaka, Güney Çin Denizi gibi stratejik öneme sahip ticaret yolları Hindu-Pasifik'te yer almaktadır.

Çin ve Hindistan reform politikalarını hayata geçirdikten sonra hızlı bir ekonomik gelişme yaşamışlardır. Buna eş olarak dünyadaki siyasi, güvenlik ve diplomatik etkileri de yükselmiştir. Gelişmeyi kalıcı bir biçimde sürdürebilmek için her iki devlet kendi ülkeleri ve mevcut olduğu uluslararası alanlarda barış ve olumlu ortam geliştirmeye ihtiyaç duymuştur. Barış ve istikrar sağlama ihtiyacı Çin ile Hindistan'ı iki ülke arasındaki sorunları barışçıl çözmeye, sınır çatışmalarından imkân kadar kaçınmaya gayret etmeye, kendileri arasında anlaşmazlıklar mevcut olmasına rağmen ekonomik ve istikrar açısından işbirliği yapmayı gerekli kılmıştır. Güney Asya ve Güneydoğu Asya aynı anda her iki devlete coğrafik olarak yakın irtibatlıdır. Bölgedeki çıkarları iç içe karıştığından menfaatlerini ve etkinliklerini pekiştirmek için rekabet yapmaktan kaçınmaları imkânsız gözükmektedir.

Hindistan 2001 yılından beri altyapı, eğitim vb. alanlarda Afganistan'a 2 milyar dolardan fazla yardım etmiştir. Hindistan ayrıca Afganistan'ın Güney Asya İşbirliğine girmesine yardımcı olmuştur. Buna karşılık Eşref Gani, eğer Hindistan için Pakistan yoluyla Afganistan'a geçiş sağlanmazsa, Pakistan'ın Afganistan yoluyla Orta Asya'ya geçişinin kesileceğiyle tehdit etmiştir (Kalvalski, 2018: 10). Ama Pakistan'ın gittikçe Çin'e ekonomik açıdan bağımlı durumuna düşmesi ve bu iki rakip ülkeler arasındaki askeri işbirliklerinin derinleşmesi Hindistan'ı endişelendirmiştir.

Yeni İpek Yolu kara ve su yollarından oluşarak Avrasya'yı Çin'e bağlamayı amaçlamıştır. Komşuları bu proje içinde yer alırken Hindistan katılmayı reddetmiştir. Projenin içine aldığı ülkeler dünya nüfusunun %63'ünü ve GSYH'nin %29'unu oluşturmaktadır (Rolland, 2017: 96). Proje kapsamında Çin Pakistan ve Sri Lanka gibi Hindistan'ın komşularına büyük yatırımlar ve borçlar vaat etmiştir. Hatta Pakistan'da Çin'in askeri etkinliğinin artması ve "Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru" Hindistan'ın hak iddia ettiği Keşmir bölgesinden geçmesi Hindistan'ı rahatsız etmiştir.

Yakın ekonomik işbirliği olmasına rağmen Çin'in Güneydoğu Asya'daki birçok ülkelerle toprak anlaşmazlıkları vardır. Bu nedenle Japonya, Vietnam gibi ülkeler, hatta Çin'le doğrudan sınırı olmayan, ama Çin'in yükselmesinden dolayı kendi güvenliğinden endişe duyan Avustralya da Hindistan'la ekonomi ve ticari işbirliğini geliştirmekle beraber, yakın politika ve güvenlik işbirliğini de artırma çabalarında. Bölgedeki etkinliği güçlü olan Tayland ve Endonezya gibi ülkeler de Hindistan'la işbirliğini artırmaya başlamıştır.

Çin ile Hindistan Açısından Avrasya'da Rusya, ABD ve Avrupa Faktörleri

ABD kuşkusuz Avrasya'da büyük bir etkiye sahiptir. Yakın dönemlerde ise etkinliğini eskiden SSCB yönetiminde kalmış Avrasya iç kıtalarında bile hissettirmeye çalışmaktadır. Rusya'nın kendini toparlaması, Çin ve Hindistan'ın hızla gelişmeye devam etmesi bölgedeki güç dengelerini değiştirmeye başlamıştır. Yakın zamanlarda Çin Rusya'nın yerini alarak ABD'nin en güçlü rakibine olarak ortaya çıkmıştır. 2014 yılında Çin'in GSYH'si satın alma gücüyle ABD'yi geçerek dünyadaki en büyük ekonomi konumuna yükselmiştir. Bununla birlikte teknolojik, askeri ve siyasi etkileri de hızla gelişmiştir. Hindistan ise Çin kadar kalabalık nüfusa ve hızla gelişmekte olan ekonomiye sahip olsa da ekonomik, teknolojik ve askeri açıdan Çin'in gerisindedir. Rusya ise, askeri olarak süper güç olmasına rağmen ekonomik olarak çok zayıf durumdadır. Avrupa diğer büyük güçler gibi tek bir ülke olmamasına rağmen genel olarak sahip olduğu teknoloji ve ekonomik avantajıyla Avrasya'da önemli oyuncularından biridir. ABD'nin stratejisi dünyadaki liderliğini korumaktır ve bu da Avrasya'da kendi egemenliğini sağlayabilmeyi sürdürmekle mümkün olabilir. Ama diğer güçlerde Avrasya bölgesinde etki sahibi olmak hırsına ve bunu başarabilecek potansiyele sahiptir. Bunlar arasında Avrupa sahip olduğu teknolojik, ekonomik ve askeri açıdan tek bir ülke olarak düşünüldüğünde ABD'ye kısa vadede rakip olabilecek en münasip aday olabilme kabiliyetine sahip olsa da siyasi açıdan parçalanmış olması onun konumunu büyük ölçüde zayıflatmıştır.

Rusya, Çin ve Hindistan BRICS'in ve aynı anda ŞİÖ'nün de üyeleri olarak işbirliği yapmaktadır. Örgüt aracılığıyla ekonomik ve teröre karşı güvenlik alanlarında işbirliği yapmıştır. Ama aralarında mevcut olan toprak sorunlarını barışçıl bir biçimde çözmeleri zordur. Çünkü bu sadece sınır anlaşmazlığını değil, aynı anda farklı tarihi ve jeopolitik rekabetleri de içermektedir (Raghavan, 2018). Çin'in Orta Asya'daki

etkisinin güçlenmesinden Rusya endişe duymaktadır. Çin'i bölgede dengelemek için Hindistan'ın bölgede etkisini geliştirmesine sıcak yaklaşımlar sergilemektedir. Hindistan Orta Asya'daki güvenlik ilişkilerini geliştirmeye başlamış ve Tacikistan'da askeri üst bile kurmuştur. Özbekistan'la askeri personel eğitimi, istihbarat alanında anlaşmalar yapmış, bir de Yushin-78 uçağı vb. silah temin etmeye başlamıştır (Maurya, 2015: 14591).

Hindistan için bölgedeki en büyük sorun ise, Çin ve Pakistan'ın savunma alanındaki yakın işbirliğidir. Ayrıca, ABD'nin Rusya'ya uyguladığı baskıcı politikalarından dolayı Moskova'nın yatırımlara dayanamayarak Pekin'e bağımlı duruma düşme olasılığı, Çin'in bu durumdan istifade ederek ŞİÖ'nde hegemon konumuna gelmesinden kaynaklanan endişelerdir (Raghavan, 2018). Ama ABD Çin'in Avrasya'da hegemon olmasını önlemek ve onu dengelemek için Hindistan'la stratejik ortaklık arayış içerisinde. Güneydoğu Asya'daki Çin'le toprak sorunları olan ülkeler iktisadi olarak Pekin'le işbirliğini artırsa da, güvenlik açısından ABD ve Avrupa'yla ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır. Hindistan ve Japonya da bu ülkelerle güvenlik ve ekonomik işbirliğini güçlendirmeye başlamıştır. ABD Hindistan'ın Afganistan ve Hindu-Pasifik olmak üzere bölgedeki etkinliğini artırmasına olumlu bakmaktadır. ABD başta olmak üzere Japonya, Avustralya, Hindistan vb. demokratik ülkelerin bölgedeki ortak eylemleri çoğalmaktadır.

ABD ve Hindistan ilişkileri gittikçe güçlenmesine rağmen uluslararası menfaatlerinde bazı anlaşmazlıklar vardır. ABD'nin İran'a yönelik uygulamaları ve ekonomik yaptırımlar, Hindistan'ın İran'la yakın ekonomik işbirliği içerisinde olması bunların başında yer almakla beraber, Filistin konusu gibi Orta Doğu meselesinde bazı fikir farklılıkları mevcuttur. ABD'nin Avrasya stratejisi Avrupa ve Asya'da güç dengesini koruyarak barışı garanti etmek, ABD, Avrupa ve başka müttefiklerinin liderliğini sürdürebilmektir (Blackwill ve Tellis, 2015: 19). Dünyadaki en büyük demokratik ülke olan Hindistan bazı görüş ayrılıklarına rağmen ABD'nin Avrasya stratejisinde ve Çin'i dengeleme arayışlarında önemli konuma sahiptir.

Rusya dünyadaki en büyük enerji kaynaklarına sahiptir, tüm enerji kaynaklarının değeri 75 trilyon dolar olup bu petrol zenginleri Suudi Arabistan 34,4 trilyon ve Venezuela 14,3 trilyon enerji değerlerinin toplamından daha fazladır (Anthony, 2019). Ayrıca o yine dünyadaki en büyük askeri güçlerden birine sahip olup hem Çin hem de Hindistan açısından çok önemli bir konuma sahiptir. Gelişmekte olan en büyük ülkelerden Çin ve Hindistan, ihtiyaç duyduğu enerji ve silah açısından Rusya'yla yakın ticari işbirliği mevcuttur. Rusya, Orta Asya'daki yükselen Çin etkisine karşı Hindistan'a ihtiyaç duyduğuna benzer bir biçimde, Çin ise ABD'ye karşı çıkarlarını koruyabilmek için Rusya'yla yakın stratejik ortaklık içerisinde olmayı devlet dış politikasının merkezine yerleştirmiştir. Amerika ve Rusya'nın yaklaşımı Çin açısından istenilmeyen kötü haberdır. Rusya ise ABD yatırımlarından dolayı yüzleştiği ekonomik sıkıntılara karşı direnebilmek için Çin'in iktisadi yardımına ihtiyaç duymaktadır.

Çin'in önderlik yaptığı Yeni Kalkınma Bankası (New Development Bank) ve Asya Altyapı Yatırım Bankası (The Asian Infrastructure Investment Bank), ABD tarafından IMF ve Dünya Bankası'na alternatif olarak algılanmıştır. Çin'in Yeni İpek Yolu projesiyle Avrasya ülkeleriyle ekonomik, teknolojik ve güvenlik açısından ilişkilerini güçlendirmesi, Afrika ve Arap ülkeleriyle stratejik ortaklıklar geliştirmesi ABD'nin dünyadaki liderliğine meydan okumak diye düşünülmüştür. ABD müttefiklerinin Çin tarafından satın alınması ya da ABD'den uzaklaştırılması onun dünyadaki liderlik konumunu zayıflatacaktır. Günümüzde Çin'in, Avrasya'da ABD'nin yerini alma hırsı söz konusudur. Diğer bir husus ise, Çin'in askeri, ekonomik ve teknolojik alanlarda hızlı bir ilerleme kaydederek ABD'ye meydan okuyabilme potansiyeline sahip olması ABD'yi tedirgin etmektedir. Bundan başka "Çin Yapımı 2025" projesiyle sanayi yapısının düşük teknolojik ürünlerden ileri teknolojik ürünlere geçiş yapmaya yönelmesi Batı Avrupa, Amerika ve Japonya başta olmak üzere gelişmiş ülkelerin ileri teknolojik üretimine uluslararası piyasada rakip olacaktır. ABD ile Çin arasında başlatılan ticari yatırımlarının merkezinde bunlar yer almaktadır. Artık, Avrasya kıtası başta Rusya, Hindistan, ABD, Avrupa ve Çin olmak üzere tüm dünya güçleri çıkarlarının iç içe girdiği son derece önemli jeopolitik konumdadır.

SONUÇ

Çin ve Hindistan bağımsızlıklarını elde ettikten sonra, ABD ve SSCB önderliğindeki iki kutuplu uluslararası ortamda istikrarlarını koruyabilmek ve gelişmelerini sağlayabilmek için yakın işbirliği içerisinde olmuştur. Ülkelerinin menfaatlerini koruyabilmek için Bağılantısızlar Hareketiyle ilişkilerini pekiştirmeye çalışmışsa da mevcut sınır sorunlarından kaynaklanan çatışmaları nedeniyle iki devlet

ilişkileri bozulmuş ve sıcak savaşlar bile yaşanmıştır. Bağımsızlık sonrası hem Çin hem de Hindistan SSCB örneği kendi kendine yetinmeyi amaçlayan içe kapalı politikalar izlemiş ve diğer Asya ülkelerinde yaşandığı gibi ekonomik kalkınmayı gerçekleştirememiştir. Soğuk Savaş sonrası her iki ülke ekonomik gelişmeyi ön planda tutmuş olduğundan hayata geçirdikleri ekonomik reform politikalarını sürdürebilmek için istikrara ihtiyaç duymuştur. Reform öncesinden farklı olarak her iki ülke reform sonrası hızlı ekonomik büyümeyi gerçekleştirmiş, dünya genelindeki ekonomik ve ticari etkileri artmıştır. Günümüzde GSYH'nin satın alma gücüyle Çin dünyada ilk sırada, Hindistan ise ABD'den sonra üçüncü sırada yer alarak dünyadaki önemli ekonomik güçlerden olmuş ve etkinlikleri gittikçe daha da artmaktadır.

20. yüzyılın son çeyreğinde Çin ile Hindistan Batılı ülkelerin kalkınma modellerinden farklı, kendi değerlerine ve ülke gerçeğine uygun gelişme modellerini hayata geçirmiştir. İkili ilişkilerinde daha gerçekçi eylemler sergileyerek rekabetin mevcut olmasına rağmen sıcak savaşlardan kaçınarak ekonomik çıkarlar ağırlıklı, genel olarak barışçıl diplomasiye başvurmuştur. Ekonomik reform politikaların etkisiyle her iki ülke hızla büyümeyi gerçekleştirebilmiştir. Zenginlik elde etmek ve iktisadi gücün gittikçe artması aynı zamanda bu ülkelerin dünya genelindeki siyasi, askeri ve diplomatik etkinliklerini de yükseltebilmesine katkı sağlamıştır. Çin ile Hindistan'ın gelişmeye devam etmesi komşuları başta olmak üzere dünyanın ilgisini çekmiştir. Özellikle dünya siyasetinde önemli konuma sahip olan ABD, Avrupa ve Rusya yeniden yükselmiş olan, dünya güç dengelerini değiştirebilme potansiyeli var olarak görülen bu Asya devletleriyle Avrasya merkezli diplomatik, siyasi ve savunma alanlarında ciddi rekabetler yaşanmaktadır. Onlar arasında hem işbirliği hem de rekabetin iç içe olduğu menfaat ilişkileri cereyan etmektedir. Büyük güçler dünya pazarı ve enerji kaynaklarına hakim olmayı amaçlayarak sürdürdüğü eylemlerde, siyasi ve ekonomik üstünlük elde etmeyi esas alan çok yönlü rekabetlerinde Merkezi Asya ve Güneydoğu Asya başta olmak üzere Avrasya ülkeleri büyük satranç tahtasında merkezi konumda yer alarak bundan büyük derecede etkilenmektedir.

KAYNAKLAR

- Abraham, I. (2008). From Bandung to NAM: Non-alignment and Indian Foreign Policy, 1947 – 65. *Commonwealth & Comparative Politics*, 46(2), 195–219.
- Acharya, S. Ahluwalia, I. Krishna. K. and Patnaik, I. (2003). *India: Economic growth, 1950-2000*, Indian Council For Research On International Economic Relations, New Delhi.
- Anand, N. (2014). An overview of Indian economy:1991-2013. *IOSR Journal of Economics and Finance*, 3, (3), 19-24.
- Anthony, C. (2019). 10 countries with the most natural resources, Erişim: <https://www.investopedia.com/articles/markets-economy/090516/10-countries-most-natural-resources.asp>, Nisan, 2020.
- Blackwill, R. and Tellis, A. (2015). Revising US grand strategy toward China. *Council Special Report*, No. 72.
- Brzezinski, Z. (1997). *The grand Chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives*. Basic Books, Washington DC.
- Campbell, I. (2013). *India's role and interest in Central Asia*. Safer World, October 2013. *Asian Security*, DOI: 10.1080/14799855.2018.1463990.
- Cerra, V. ve Chaman Saxena, S. (2000). *What caused the 1991 currency crisis in India*, International Monetary Fund.
- Das, M. (2013). “India, China and Pakistan: The estranged neighbors of South Asia?” *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS)*, 15(5), 01-05.
- Desai, M. (2003). *India and China: An essay in comparative political economy*. IMF Conference on India/China, Delhi.
- Ezell, S. and Atkinson, R. (2014). *The Indian economy at a crossroads*. The Information Technology and Innovation Foundation.
- Fang, C. Garnaut, R. and Song, L. (2018). *40 years of China's reform and development: How reform captured China's demographic dividend*, Australian National University Press.
- Holz, C. (2006). *China's economic growth 1978-2025: What we know today about China's economic growth tomorrow*. Hong Kong University of Science & Technology, Hong Kong.

- Jetly, N. (1979). *China India relations 1947-1977: A study of parliaments role in the making of foreign policy*. US: Humanities Press.
- Kavalski, E. (2018). The puzzle of India's relations with "Central Eurasia".
- Kissenger, H. (1994). *Diplomacy*. US: The Easton Press.
- Kumar, M. (2014). Impact of economic reforms on India. *International Journal of Informative and Futuristic Research*, 1(7), 47-53.
- Li, Z. (2010). China-India relations: Strategic engagement and challenges. *Asie. Visions*, 34, 1-35.
- Maddison, A. (2007). *Chinese economic performance in the long run, 960-2030*. The Organization for Economic Cooperation and Development.
- Maliyani, B. (2013). *Zhong Guo Zai Zhongya de Jiaocuo yu Liyi*, The Grayston Centre, London.
- Marelli, E. and Signorelli, M. (2011). China and India: Openness, trade and effects on economic growth. *The European Journal of Comparative Economics*, 81, 129-154.
- Maurya, D. (2015). "India-Central Asian states relations in the 21st century. *European Academic Research*, 2(11), 14757-14594.
- Morrison, W. (2018). *China's economic rise: History, trends challenges, and implications for the United States*. Congressional Research Service, US.
- Raghavan, P. (2018). India's Pivot to Eurasia, Thehindu.com, Erişim Tarihi:18 Ocak 2019.
- Rolland, N. (2017). *China's Eurasian century: Political and strategic implication of the belt and road initiative*. The National Bureau of Asian Research.
- Scott, B. and Jonathan, L. (2011). *Asia's rise in the 21st century*, Santa Barbara, California.
- Sridharan, E. (2017). *Sino-India relations since 1949*. Research Gate Publication.
- Thakur, R. (2007). India's rising and shining: Will it prove a false dawn. *The Centre for International Governance Innovation*, 2, 1-8.
- The Economic Times (2018). Centre did not inform sikkim about doklam standoff: Chamling, <https://economictimes.indiatimes.com>
- Vogel, E. (2011). *Deng xiaoping and the transformation of China*. Cambridge, Massachusetts, and London, England.
- Xing, L and Zhi, J. (2016). China-Russia-India—The BRICS countries in Eurasia are the key factors in the construction of the silk road economic belt. *Journal of Literature and Art Studies*, 6(3), 286-297.
- Yifu, L. (2013). Jie du Zhong Guo Jing Ji. *Journal of Nanjing Agricultural University* (Social Sciences Edition), 13(2), 1-10.

EXTENDED ABSTRACT

China and India are both the giants in the world by their size of population and continental large landmass. These two nations' developments and bilateral relations have been greatly affecting their neighbors and the world at large. Since gaining independence shortly after the Second World War, both countries have pursued close bilateral relations due to common fear of reoccupation by great powers like United States of America and Soviet Union. Both countries joined the non-alliance Movement which considered to be the third influential power in international arena during the Cold War Era. While China and India had close relations in the early stage of independence in international arena, it has not gone too long because of sovereignty issues between each other. They even went to war on border issues. To safeguard its sovereignty and national interest China has chosen close cooperation with America since the 1970s and India with Soviet Union. But both countries avoided large scale war with each other and concentrated on nation building and economic developments. In the early years of independence, China implemented social planned economy and curbed free trade as well as private economic activities. It closed up the economy, and concentrated on heavy industry and ideological commitment. Its economy was growing slowly. Even during the Cultural Revolution (1966-1976) Chinese economy was devastated. After the death of Mao, China implemented

sweeping economic reform for opening up its economy. Soon China created one of the fast-growing economies in the world. India under the Nehru socialism has chosen the Soviet style planning of economy and wanted to modernize it through giving priority to heavy industry. India, until the 1990s, was an inward-looking economy with limited foreign trade and foreign investment. Its economic achievements were even worse than China. Only since 1991, India has begun to reform its economic policy and opened up to the world market. Since then India has become one of the fast-growing economies in the world. China's entering into world market gained wide support from developed world. Especially, America considered it to be beneficial to its national interest and prosperity. America assumed that once China opened up its economy to the world and became rich, then it would move towards greater democratization and it would never pursue rivalry against the U.S. hegemony in the world. Now, China has emerged as one of the greatest rivals to the United States on the way to world domination. India, on the other hand, is becoming more prosperous economically since opening up its economy. Moreover, it is getting more and more ambitious to become one of the great powers in the world. Accumulating wealth, knowledge, steady advancement in science and upgrading their industrial structure gave these countries enormous power and confidence. Economic prosperity also guaranteed sufficient wealth to defense industry and influence throughout the world. Increasing foreign investment and international trade volume helped these countries attract the attention of wider world and it became one of the great diplomatic assets. Fast developments of their economy necessitated more and more demand for natural resources to fuel their national economic growth. This encouraged both China and India to search sufficient and safe natural resources throughout the world. The mineral-rich Eurasia, especially weak countries in the Middle East and Central Asia became top priority to fulfill their demand. The increasing Chinese influence in the Middle East and India's neighboring countries in South and South East Asia caused great alarm for India. America, Russia and Europe have been old super powers in the world. Now they faced competition by rising China and fast developing India. China is far ahead of India both economically and military-wise. And it is considered to be one of the main competitors of the United States in Eurasia as well as in globe as a whole. Their competition is not only limited to mere economy or military but also the comprehensiveness which is covering ideology, technology, business, defense and so on. Currently, the great power struggle in Eurasia is going on among China, India, Russia, America, Europe and to a lesser extent some mediocre powers in the region. India and China developed long term comprehensive Eurasian strategies to safeguard their economic developmental needs and increased their national interest in the region. This paper used both qualitative and quantitative data to analyze China and India's relations during the Cold War Era and beyond. Besides, it evaluates economic developments in both countries and its effect to decision-making and policy-planning. How economic growth and national developments affect confidence and strategic thinking of these countries was also analyzed. Strategic competition and cooperation between great powers in Eurasia are examined with details. Each of the great powers' strategies, interests, capabilities and commitments to this region was closely scrutinized. At the same time, whilst studying current positions of small and medium-sized economies in Eurasia, their developmental potential and cooperation among themselves, prosperity and trend of power structure and competition in this region have been assessed.